

Spørgsmål 39:

Vil ministeren oplyse, hvorledes Den Internationale Straffedomstol kan blive relevant i forbindelse med en kommende krig mod Irak, herunder hvad angår overgreb fra koalitionen styrker?”

Svar:

Statutten for den Internationale Straffedomstol (ICC) trådte i kraft den 1. juli 2002. Straffedomstolen har kompetence til at pådømme de alvorligste internationale forbrydelser, det vil sige folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser. Endvidere nævnes aggression (angrebskrig) som en forbrydelse i statutens artikel 5, men det præciseres samtidig, at ICC ikke har jurisdiktion i forhold til denne forbrydelse, før der er opnået enighed om en bestemmelse, der definerer aggression og angiver de betingelser, under hvilken ICC skal udøve jurisdiktion med hensyn til denne forbrydelse. På basis af det stedfundne arbejde hermed, skønnes det at have lange udsigter, før en sådan enighed vil kunne opnås. Det betyder, at ICC indtil videre ikke er kompetent til at retsforfølge personer for at have begået forbrydelsen aggression.

I statutten er indbygget en række tærskler, som forudsætter, at de begåede forbrydelser er omfattende og systematiske.

Straffedomstolen har kun kompetence, hvis den person, der har begået en forbrydelse, er statsborger i en ICC-deltagerstat, eller hvis forbrydelsen er begået i en ICC-deltagerstat eller en stat, som i det konkrete tilfælde har accepteret domstolens jurisdiktion.

Irak har ikke tilsluttet sig ICC-statutten. I relation til eventuelle krigsforbrydelser (eller andre forbrydelser under domstolens kompetence), der måtte blive begået under en væbnet konflikt på irakisk territorium, vil Straffedomstolens kompetence derfor som udgangspunkt være begrænset til forbrydelser begået af personer, der er statsborgere i et land, der har tilsluttet sig ICC-statutten.

Statutten indeholder et komplementaritetsprincip, der betyder, at domstolens kompetence er subsidiær i forhold til nationale retssystemer. Statutten begrænser domstolens jurisdiktionskompetence til sager mod personer, der ikke effektivt retsforfølges ved en national domstol. Domstolen har således kun kompetence i situationer, hvor nationale retssystemer er uvillige til at retsforfølge behørigt, eller hvor national retsforfølgning må anses for ineffektiv.

Det betyder, at for eksempel irakiske eller amerikanske statsborgere som udgangspunkt ikke vil kunne retsforfølges ved Den Internationale Straffedomstol, men må retsforfølges ved nationale domstole. I relation til danske statsborgere betyder dette, at det kun er i teorien, at Danmark kan komme i en situation, hvor danske myndigheder ville være forpligtet til at overføre en dansk statsborger til retsforfølgning ved Straffedomstolen. Befinder den pågældende danske statsborger sig i dansk varetægt kan retsforfølgning ske ved danske domstole. Overførsel til

Den Internationale Straffedomstol vil i en sådan situation i praksis ikke komme på tale. Der gælder det samme for personer, der er statsborgere i andre lande, der deltager i Domstolens statut.

Danske soldater, der deltager i internationale militære operationer er under alle omstændigheder forpligtet til at overholde den humanitære folkeret (krigens love). Krigens love fastlægger bl.a., hvad der i en væbnet konflikt er tilladt, og hvad der f.eks. er en krigsforbrydelse.

Danmarks generelle politik, hvorefter enhver, der begår folkedrab, andre forbrydelser mod menneskeheden eller krigsforbrydelser, skal retsforfølges, gælder naturligvis også i den helt hypotetiske situation, at forbrydelsen måtte blive begået eller beordret af en dansk statsborger, herunder et dansk regeringsmedlem. Det kan i teorien ikke udelukkes, at vedkommende vil kunne retsforfølges ved Den Internationale Straffedomstol, men i praksis vil dette ikke komme på tale, da en eventuel sag vil blive pådømt ved danske domstole. Selv i den usandsynlige situation, hvor et dansk regeringsmedlem direkte beordrer danske styrker til at begå forbrydelser underlagt ICC's jurisdiktion, må risikoen for retsforfølgning ved denne domstol altså i praksis anses for udelukket.